

З точки зору семіотики, повсякденність - це область багатих для наукового аналізу конотацій, це метатекст і метамова. Нарешті, виходячи з найбільш загальних принципів сучасної філософської антропології повсякденність - це топос не абстрактного, але конкретного та практичного гуманізму. Інтерпретуючи ідеї Х.-Г. Гадамера [3], можна сказати, що «об'єктивне», «стороннє» розуміння знакового феномена повсякденності, так само як і філософського тексту, прагнуло б на ділі до «нуля» розуміння, бо воно виходило б з ілюзії можливості якогось чисто технічного, не ангажованого мовою, стереотипами та іншими «ідолами» пізнання.

Тема повсякденності увійшла до сфери наукового інтересу і вже встигла набути рис традиційності. Почали з'являтися дослідження з проблем побутової культури, способу життя в різні епохи, концепції філософського осмислення повсякденності. Виходить на перший план аналіз основних ознак повсякденності, зокрема таких як невизначеність, анонімність, біографічність, історичність стабільність і які ми визнали першим науковим кліше стосовно даної теми.

Як стверджує в роботі «Суспільство споживання» Ж. Бодрійяр, повсякденне життя не є просто сумою повсякденних факторів і дій, проявом банальності і повторення, вона є система інтерпретації. ... Повсякденність є з об'єктивної точки зору тотальною бідною і залишковою, але в іншому сенсі вона є торжествуючою і ейфорійною в її прагненні до тотальної автономізації та переінтерпретації світу «для внутрішнього споживання» [1, с. 16]. Ще далі йде В.Н. Сиров, показуючи, що у сфері повсякденного буття взагалі перестають працювати бінарні опозиції типу: форма-зміст, ілюзорне-реальне, вища-нижче і т.п. З точки зору цього автора, буденна свідомість існує не в межах певного топосу, але в якості якоїсь трансфертної зони, обмінного пункту. Ось чому не слід пов'язувати повсякденність з тотально споживчим і егоїстичним ставленням до світу. В ній присутня рутинність, монотонність, жертвування та обмеження, коли на бажання ставляться межі. Але вони обумовлені не внутрішнім контролем, а силою і опором зовнішніх об'єктів. Тому відношенням, що конкретизує цю своєрідну діалектику взаємодії зі світом, можна вважати відношення обміну. Все стає осмисленим лише тоді, коли вкладається в схему: даю і отримую ... Тому мова моралі сучасної культури, що виросла на християнстві та творчості І.Канта, сприймається повсякденністю як нісенітниця або обман. Це посилюється й тим, що сам обмін корелюється з наочністю, тобто лише те, що володіє формою наочності, може засвідчити факт звернення обміну [8, с. 156].

Таким чином, на противагу негативно-оцінним концепціям повсякденності, ми пропонуємо розглядати цю сферу стандартизованих різноманітних мовних і комунікативних практик, пізнавальних і поведінкових прийомів. Повсякденність - це сфера не високого і не низького буття, але самодостатнього побуту, який виявляє свій креативний потенціал через для-себе-наочність [6].

Отже, в ситуації осягнення повсякденних істин, як і культурно-історичних традицій, справжня проблема полягає не в досягненні точного і стерильного «об'єктивного» знання, але в рефлексивній корекції ступеня власної ангажованості, в розумінні принципів цієї обумовленості для історичної, філософської або повсякденної свідомості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бодрийяр, Ж. *Обществопотребления* / Ж. Бодрийяр. - М.: Республика, Культурная Революция, 2006. - 272с.
2. Вебер, М. *Вибрані твори* / М. Вебер. - М.: Мысль, 1990. - 540с.
3. Гадамер, Х.-Г. *Истина и метод. Основы философии герменевтики* / Х.-Г. Гадамер. - Пер. с нем. Общ. ред. и вступ. ст. Б. Н. Бессонова. - М.: Прогресс, 1988. - 704 с.
4. Золотухіна-Аболина, Е.В. *Повсякденність і інші світи досвіду* / Е.В. Золотухіна-Аболина. - Ростов н / Д.: Феникс, 2003. - 268с.
5. Касавін, І.Т. *Аналіз повсякденності* / І.Т. Касавін, С.П. Щавельєв. - М.: Наука, 2004. - 437с.
6. Корнев В.В., *Известия Алтайского государственного университета. № 2. Барнаул: изд. Алт. гос. ун-та, 2008. - С. 85-90.*
7. Лосев, А.Ф. *Эстетика Возрождения* / А.Ф. Лосев. - М.: Мысль, 2001. - 558 с.
8. Сиров, В.Н. *О статусе и структуре повседневности (методологические аспекты)* / В.Н. Сиров // *Личность. Культура. Общество.* - М. - 2000. - Т. 2. - Спец. вып. 1 (6). - С. 24-47
9. Хайдеггер, М. *Буття і час* / М. Хайдеггер. - М.: Республика, 1993. - 447с.
10. Шубіна, М.П. *Про поняття і природу повсякденності* [Електронний ресурс] / М.П. Шубіна // *Известия Уральского государственного университета.* - 2006. - № 42. - http://proceedings.usu.ru/?base=mag/0042%2804_01-2006%29&xsl=showArticle.xslt&id=a05&doc=/Content.jsp

УДК 2-264:37

Рук С.

ДЖЕРЕЛА ВИНИКНЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ МІФІВ

В статті определяются источники возникновения и функционирования мифологических сюжетов в образовательно-педагогическом пространстве. **Ключевые слова:** мифология, педагогический миф, образовательное пространство.

In the article the sources of origin and functioning of mythological plots are determined in educationally-pedagogical space. Keywords: mythology, pedagogical myth, educational space.

Деякі сучасні дослідники не просто вивчають педагогічні аспекти міфологічного світогляду, а пропонують виділити педагогічну міфологію як окрему галузь теоретичного знання. У цьому випадку педагогічна міфологія зможе стати розділом педагогіки, який розглядатиме існування педагогічної реальності, побудованої на окремих неадекватних уявленнях – педагогічних міфах. Цей науковий напрям досліджуватиме сутність, джерела, причини виникнення та специфіку функціонування педагогічних міфів у культурно-історичному контексті. Нині педагогічна міфологія як сфера теоретичного знання не виділена в окремий розділ педагогіки. «Разом з тим її виділення доцільно: адже вона дозволяє ширше аналізувати зміст конкретної діяльності педагогів,

служить основою для вивчення історії педагогіки і освіти, допомагає краще уявити тенденції розвитку освітньої системи, тобто виконує прогностичну функцію [2, с. 8]».

Автори цієї думки детально перераховують завдання, які могла б вирішувати нова дисципліна. Насамперед це виявлення природи, джерел, функціонального поля педагогічних міфологем; виокремлення типових ситуацій їхнього зародження і функціонування в педагогічній свідомості, уточнення специфіки взаємозв'язку соціальної й педагогічної міфології, здійснення порівняльного аналізу педагогічної міфології в її різні історичні періоди; проведення типологізації педагогічних міфологем, розгляд взаємодії міфологем учасників педагогічного процесу (педагогів, школярів, батьків), визначення способів діагностики і корекції педагогічно-міфологічного світогляду [2, с. 9].

До самого міфу педагогіка завжди ставилася як до засобу навчання, давнього літературно-епічного джерела інформації про походження світу, людини, її культури, звичаїв, світогляду. Виникнення міфів зумовлено потребою пояснення світу і місця людини в ньому. Це пояснення добувалося з глибин душі і психіки, тому не завжди відповідало реальності і мало творчий, алегоричний, символічний зміст. Із самого початку міфи поєднували в собі предметну інформацію і поетичну образність, елементи науки й мистецтва. Міфологічний символізм був первинною формою інтелектуального пошуку й пояснення першопричин Всесвіту і земного буття. Але міфу не судилося стати науковою, категоріально-поняттєвою формою відображення дійсності, оскільки йому бракувало аналітично-синтезуючого погляду на світ. З цього приводу О. Лосев зауважував, що «наука не народжується з міфів, але її не можна уявити без них [1, с. 20]». Такий взаємозв'язок між міфологією й наукою триватиме до тих пір, поки існуватиме загадковість земних і космічних явищ та прагнення пізнати їх.

Різноманіття міфологічних стилів і сюжетів виражає не лише багатовекторність, а й невичерпність її загальнокультурного потенціалу, який виступає передумовою стихії будь-якої творчості, у тому числі й педагогічної. Але якщо в міфології цей потенціал розкривається через діяння богів і титанів, то педагогіка ставить в центр пересічну людину, яка потребує здійснення особистісного проекту й самореалізації.

Причини існування міфологічних сюжетів в педагогічному середовищі пов'язані, по-перше, зі специфікою діяльності самої педагогічної спільноти, яка дуже часто оточує свій фах ореолом міфичності (педагогіка – це мистецтво; школа – родина; знання – сила; учитель ніколи не помиляється та ін.); по-друге, деякі міфи зароджуються в соціумі, модифікуються, набувають педагогічного значення, посилюють педагогічні смисли і повноцінно функціонують у педагогічному середовищі. Прикладом цього може бути перехід державних, політичних, ідеологічних, релігійних міфологем у повсякденну педагогічну практику (школа – фабрика, учень – сировина, випускник – готова продукція; християнська етика – основа морального виховання та ін.). Для втілення цих міфів у життя може існувати цілий апарат політичного, релігійного просвітництва, засобів масової агітації, пропаганди та інформації, а інколи й ідеологічного примусу; по-третє, педагогічні міфи можуть успішно народжуватися в надрах самої педагогічної теорії і науки. Це пов'язано з використанням метафізичних принципів пізнання, обмеженим застосуванням діалектичної методології, що призводить до розгляду педагогічних ситуацій у статичній й відірвній від прямих і безпосередніх детермінуючих факторів. Такого роду міфи можуть народжуватися при перебільшеній надії на позитивні зміни у формуванні особистості виключно засобами педагогічного впливу; недооцінці в навчальному і пізнавальному процесі таких складних явищ як інсайт, інтуїція, уява, фантазія; відокремленому розгляду й застосуванню принципів навчання та виховання, односторонньому розумінні педагогічних суперечностей і конфліктів як негативних і непродуктивних явищ. Навіть в інноваціях сучасного педагогічного життя можна побачити елементарне повернення до архаїки. Йдеться про незалежне оцінювання якості знань учнів, упровадження різноманітних форм тестування у ВНЗ, проведення студентських екзаменаційно-залікових сесій у формі тестового контролю, проходження тестів при зарахуванні на навчання, прийомі на роботу тощо. За своєю сутністю ця процедура тотожна загадкам та іншим інтелектуальним випробуванням, які зустрічаються в міфах і казках, а самі запитання (тести) були і залишаються своєрідною формою ініціації, тобто умовним ритуалом посвяти учасника випробувального процесу у вищий стан (клас, курс) його професійного становлення.

Більшість сучасних педагогічних міфів народжуються у шкільному і студентському середовищі. Аналіз відповідної літератури і реальної ситуації показує, що студенти педагогічних ВНЗ в цілому критично ставляться до інформації про свою майбутню професійно-педагогічну діяльність, прискіпливо аналізують отримані знання, переосмислюють власний досвід, що певною мірою засвідчує їхню готовність до подолання педагогічних міфів, хоча деякі педагогічні міфологеми залишаються стійкими утвореннями у професійній свідомості майбутніх педагогів. До того ж не всі міфологеми знаходяться на поверхні. Багато нових міфологем виникає у процесі трансформаційних змін, які відбуваються в освітньо-педагогічній сфері. До актуальних детермінант, котрі продукують педагогічні міфологеми, належать, по-перше, формування глобалізаційних освітніх проектів, болонська інноватика, різноманітні форми освітнього менеджменту, зростаюча мобільність людей інтелектуальної праці, можливість отримання подвійного диплома європейського зразка, радикальна зміна соціального статусу сучасного університету і педагога-вченого, проблеми прийому та електронний вступ до вищих закладів освіти, профорієнтаційна та рекламна діяльність ВНЗ, новітні технології навчання, модернізація незалежного оцінювання знань, трирівнева система оцінювання, упровадження тестування за рівнем загальної навчальної компетенції, «стратегічне» значення статистичних даних про результати зовнішнього оцінювання, дистанційне навчання, сфера освіти дорослих, розширення царини освітніх послуг, проблеми охорони інтелектуальної власності, лібералізація суспільного життя, елітні школи, різний рівень матеріальної забезпеченості сімей учнів і студентів тощо; по-друге, сучасний рівень комунікативності та умови людського співіснування, що призвели до зростання психоемоційної напруженості у стосунках між людьми і в системі спілкування викладача і студента, учителя й учня, вихователя і вихованця.

Нові міфологеми в педагогічній практиці проявляють себе як потужні регулятиви світоглядних орієнтирів, поведінки, рольових настанов учасників освітнього процесу. У педагогічній діяльності доводиться звертатися як до наукової, так і до міфологічної форми мислення. І щоб не потрапити разом з учнями в полон міфологічних парадигм, педагогу потрібно знати особливості як першого, так і другого способу мислення та вміти добре їх розрізняти. Окрім того, міфи проникли не лише в безпосередню освітньо-педагогічну практику, зміст навчальних дисциплін (особливо гуманітарних), навчально-виховний процес, шкільне й університетське середовище, а й у соціально-економічне життя країни, масову суспільну свідомість усього населення (від учнів і студентів до керівників закладів освіти, державних службовців, депутатів).

Насправді ж необхідно враховувати, що в окремих випадках педагогічні міфологеми не заважають, а, навпаки, ефективно впливають на освітній діалог і навчально-виховний процес. Без міфологічної складової неможливий ніякий внутрішній розвиток і самооцінка. Зміст освітньо-педагогічної діяльності дуже міфологізований, починаючи з цілепокладання (соціально-педагогічні ідеали, гіпотези, прогнози) і закінчуючи оцінкою вибору дійових засобів, методів, теорій, технологій, рольових позицій, алгоритмів професійних дій та досягнутих результатів. Тому педагогічні міфи не випадковий продукт свідомості, а закономірне втілення внутрішньої, не до кінця раціонально освоєної, сутності культурно-історичних форм пізнання, які приховують у собі генетичні таємниці процесу навчання і виховання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лосев А. Ф. *Миф. Число. Сущность* / А. Ф. Лосев. – М. : Мысль, 1994. – 860 с.
2. Тюнников Ю. С. *Педагогическая мифология : учебное пособие для студентов вузов, обучающихся по пед. специальностям* / Ю. С. Тюнников, М. А. Мазниченко. – М. : Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2004. – 352 с.

УДК 33.001.76.009.12(477)

Радченко В.В.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ, ПРОБЛЕМИ

В статті досліджується проблема модернізації економіки України, її содержание і не разрешенные вопросы; делаются предложения относительно целей и программы модернізації.

Постановка проблеми. Соціально–економічні перетворення, що відбуваються у сучасному світі, є яскравим підтвердженням висновків економічної науки про первинну роль матеріальних умов у еволюції суспільств. Вирішальну роль у розвитку людських цивілізацій завжди відігравали чинники, пов'язані з наявністю ресурсів, проблему яких людство вирішувало шляхом безпосереднього споживання природних ресурсів та на основі суспільного виробництва. Розвиток останнього, як свідчить вся історія людства, перетворюється у вирішальний фактор прогресу. Всі революції у виробництві – це етапи глибоких якісних змін у всьому суспільстві. Сучасний перехід розвинутих країн до постіндустріальної економіки є найглибшим переворотом як у матеріальній, так і у духовній сферах життя людей. Постіндустріальна революція поширює свій вплив на все світове господарство. Розвивається таке явище як глобалізація. Загострюється боротьба за економічні сфери впливу та ресурси. В житті окремих країн та світових інтеграційних об'єднань на передній план виступає проблема конкурентоспроможності та життєзабезпечення. Очевидним є поглиблення нерівномірності економічного розвитку країн, переформатування всього комплексу світогосподарських зв'язків. [Див.1, с.36–40].

Саме в такому світовому економічному просторі відбулося проголошення України як незалежної держави. За двадцять років незалежності в Україні сформувався фундамент економіки ринкового типу. Проте трансформація попередньої економічної системи (безпосередньо суспільної, планової) в іншу, ринкову, з перших кроків відбувається з великими втратами і потрясіннями. Так, за роки трансформаційної кризи (1990–1999рр.) обсяг ВВП України скоротився на 59,2%, промислової продукції – на 48,9%, сільськогосподарського виробництва – на 51,5%, а реальна заробітна плата – в 3,82 рази [2]. За більшістю рейтингів Україна знаходиться на крайніх місцях порівняльних таблиць. А за продуктивністю праці вона перебуває на рівні минулого століття [1, 45]. Валовий внутрішній продукт на одну особу в Україні у 2010 році складав 6055 дол. США (за ПКС 2005р.). Порівняємо: в Росії – 14166 дол., Білорусії – 12341 дол., Латвії – 12948 дол., Болгарії – 11466 дол., Польщі – 17326 дол., Німеччині – 33477 дол., США – 42722 дол. і т.д. [3, 544–545]. За індексом людського розвитку у 2010р. Україна зайняла 69–те місце [3, 552–553]. В Україні незадовільний рівень розв'язання всіх соціальних питань, виразом чого стало скорочення населення з 51,1 млн.осіб у 1995 році до 45,6 млн.осіб у січні 2012 року [3, 528; 4, 7]. Викликом українському суспільству, як і всьому людству, стала «екологічна ціна» економічного зростання [5,51].

Виникає питання: як вийти Україні із такого соціально–економічного становища? Відповідь, що обґрунтовується як теоретично, так і даними світового досвіду, одна: потрібно модернізувати українську економіку.

Дослідження проблеми. Завдання модернізувати українську економіку неодноразово проголошується в нашій країні. Про це йшлося у відомому Посланні Президента України Л.Д.Кучми до Верховної Ради України «Європейський вибір» [2]. Президент України В.Ф.Янукович формує його в контексті незворотнього вибору України: «Я відверто говорив про те, що зміни, яких потребує наше суспільство, вимагають від нас концентрації зусиль, довіри і терпіння. І наголошував на тому, що наш вибір – модернізація України, є незворотнім» [6].

Модернізація, як пояснює словник [фр. «modernizer», «moderne»], – робити сучасним, змінювати відповідно до вимог і смаків сучасності. Стосовно суспільної модернізації, то вона означає проведення якісних змін у суспільстві, які відповідають сучасним вимогам, сучасним стандартам людського життя. Модернізація економіки означає здійснення в ній таких якісних змін, які б вивели виробництво на рівень найпередовіших світових досягнень в галузі технологій і соціальних стандартів. Мова йтиме про рух нашої країни до постіндустріального суспільства, утвердження 5–6–7 технологічних укладів, переведення економічного зростання на рейки сталого економічного зростання, докорінну зміну умов праці і життя людей.

Необхідність модернізації української економіки впливає з об'єктивних потреб розвитку українського суспільства. Цього вимагає українська незалежність, всі умови її утвердження та зміцнення в тому міжнародному суспільному просторі, який склався в кінці ХХ – на початку ХХІ століть. Потреба модернізації нашої економіки сьогодні зумовлена рядом поточних і стратегічних завдань, які органічно переплітаються: вийти і протистояти світовій фінансово–економічній кризі, подолати відставання від розвинутих країн в економічній і соціальній сферах; забезпечити конкурентоспроможність української економіки; розв'язати комплекс соціальних завдань – підвищення доходів населення, якості життя, виходу на світові соціальні стандарти.